

Nr 94.

Av herr **Andersson** i Falkenberg **m. fl.**, om bidrag till Svenska stadsförbundet för uppehållande av dess finansråds verksamhet.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 1, sjunde huvudtiteln, meddelar statsrådet och chefen för finansdepartementet, att styrelserna för Svenska stadsförbundet och Svenska landskommunernas förbund inkommit med framställning om bidrag för nästa budgetår till förbundens verksamhet. Till båda förbunden har riksdagen under en följd av år anvisat anslag, för senaste budgetåret 4,000 kronor till vardera, vilket belopp för innevarande budgetår nedsatts till 2,000 kronor. Departementschefen har, efter åberopande av vad granskningsnämnden anfört, och till den ståndpunkt som i statsverkspropositionen intagits till framställningar om bidrag av liknande art, icke ansett sig kunna föreslå att anslag för budgetåret 1933—1934 anvisas till förbundens verksamhet.

Som i närslutna, av styrelsen för Svenska stadsförbundet till statsrådet och chefen för finansdepartementet ingiven, den 28 september 1932 dagtecknad skrivelse, bilaga 1, framgår, har anslag till förbundet utgått sedan år 1918, från början med 8,000 kronor per år, men höjdes sedan till 12,000 kronor. För år 1923 minskades anslaget till 6,000 kronor och har det sedan minskats till 2,000 kronor, för att nu enligt statsrådets mening helt försvinna.

Det torde här böra erinras om att anslaget beviljades, icke till stadsförbundets verksamhet, utan till det av förbundet inrättade finansrådet, som hade och allt fortfarande har till uppgift att åstadkomma en sakkunnig prövning av kommunala låneärenden och en verklig tillsyn över stadskommunernas finansförvaltning. Det torde vidare böra erinras om, att i den proposition i vilken förslag om statsbidrag första gången förelades riksdagen (244/1918) framhöll departementschefen "att det från stadsförbundets sida gjorda erbjudandet" borde antagas. Man torde härutav kunna utgå ifrån, att med anslagets beviljande träffades en ömsesidig överenskommelse om finansrådets inrättande och statens bidragsplikt.

I fråga om finansrådets verksamhet hänvisar jag till ovanberörda, här närslutna bilaga. Finansrådet har också, tack vare icke minst genom det auktoritativa stöd som statsbidraget innebure, erhållit en stark ställning i sitt mången gång mycket ömtåliga arbete. Frågan gäller således icke enbart statsbidragets indragning, utan det gäller i lika hög grad den officiella prägel, som finansrådets arbete i fortsättningen kan komma att erhålla. Det har icke alltid varit lätt att övertyga de ledande männen i ett samhälle, vars lån avstyrkts eller ock tillstyrkts med en kortare amorteringstid än den begärda, att i finansrådets arbete ingår en liknande uppgift. Rådets ställning, som påkallar en viss kontroll över förvaltningen i de till förbundet anslutna kom-

munerna, är givetvis ägnad att föranleda vissa slitningar. Finansrådets strävan att verka för en sund kommunal finanspolitik underlättas i hög grad om dess ställning som *officiell institution* genom statsanslag markeras. Skulle riksdagen undandraga Stadsförbundet detta stöd, kommer finansrådets arbete att bliva lidande härpå i en omfattning som icke nu kan bedömas.

Stadsförbundets direkta kostnader för finansrådet uppgick för år 1931 till 8,197 kronor. Som synes härav, täcker det för innevarande år utgående statsanslaget endast en mindre del av kostnaden. Skulle rådets verksamhet nedläggas, torde ett bibehållande av nuvarande lånekontrollens effektivitet komma att påkalla nya kostnader från statens sida, vilka säkerligen komma att uppgå till minst detta belopp. Det torde vidare böra erinras om att det rätt omfattande utredningsarbete, som genom remisser från statsdepartementen och statens centrala verk utföres, också kommer statens lagstiftande och administrativa verksamhet tillgodo.

Med stöd av vad sålunda anförts vilja vi vördsamt hemställa,

att riksdagen måtte såsom bidrag till Svenska stadsförbundet, för uppehållande av dess finansråds verksamhet under år 1933, å riksstaten för budgetåret 1933—1934 anvisa ett extra anslag av 2,000 kronor.

Stockholm den 19 januari 1933.

Anders Andersson
i Falkenberg.

K. Bergström.

Olof Andersson,
Malmö.

Svenska stadsförbundets styrelse med framställning rörande anslag till stadsförbundets finansråd.

Avskrift.

Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Finansdepartementet.

Å riksstatens sjunde huvudtitel finnes för budgetåret 1932—1933 uppfört ett extra anslag på 2,000 kr. till Svenska stadsförbundet, avsett som statens bidrag till den av förbundets finansråd bedrivna verksamheten. Den granskningsnämnd, som i år tillsatts för undersökning av möjligheterna till besparingar i statens utgifter, har emellertid i en den 23 sistlidne maj till Kungl. Finansdepartementet ingiven promemoria föreslagit, att nämnda belopp måtte helt utgå ur riksstaten för nästa budgetår. Svenska stadsförbundets styrelse, som funnit det önskvärt, att vid ärendets avgörande hänsyn toges också till andra motiv än de rent statsfinansiella, tillåter sig härmed vördsamt till Herr Statsrådets benägna övervägande framföra några erinringar i frågan ur stadskommunala synpunkter.

När styrelsen på sin tid hemställde om anslag till det planerade finansrådets verksamhet, framhölls det, att förbundets ekonomi icke tillåte förbundet att med egna medel helt bestrida kostnaderna. För staten borde ett bidrag till rådets verksamhet vara en enkel och billig anordning för åstadkommande av en sakkunnig prövning av de kommunala låneärendena och en verklig tillsyn över stadskommunernas finansförvaltning. Dessa synpunkter biträdades också från statsmakternas sida. I den proposition (244/1918), i vilken förslag om

statsbidrag förelades riksdagen, uttalade departementschefen, att det vore "synnerligen önskvärt" att vid utövandet av uppsikten över kommunernas skuldsättning hava tillgång till sådan sakkunskap, som förvärvats genom utövad verksamhet i kommunal finansförvaltning. Departementschefen konstaterade efter ytterligare motivering för anslaget, att "det från stadsförbundets sida gjorda erbjudandet" borde antagas. Själva formuleringen i detta uttalande synes giva ett mycket klart uttryck för den uppfattningen, att statsmakterna genom bidragets beviljande avsett att träffa en verklig överenskommelse med förbundet om deltagande i kostnaderna för finansrådets verksamhet, en anordning som från förbundets sida klart uppställts som en förutsättning för denna nya gren av förbundets verksamhet.

Hittills har staten också, om än med varierande belopp, årligen lämnat sin förutsatta ekonomiska medverkan. Från början utgick anslaget med 8,000 kr. per år, men höjdes sedermera till 12,000 kr. För år 1923 skedde en nedprutning till 6,000 kr. med hänvisning till att antalet remitterade ärenden nedgått under år 1922. När en ytterligare minskning vidtogs för budgetåret 1924—1925 till 4,000 kr., motiverades detta däremot med den försämrade statsfinansiella situationen samtidigt som departementschefen uttalade, att "finansdepartementets stöd av samarbetet med stadsförbundet synes utan tvivel förtjänt av all uppskattning". I innevarande års stat sänktes anslaget från 4,000 till 2,000 kr. Därvid är att märka, att statens organisationsnämnd redan då föreslagit ett fullständigt borttagande av anslaget. Motiveringen var för nämndens del också statsfinansiella skäl och nämnden betonade starkt, att verksamheten vore att anse såsom "i hög grad gagnande".

Beträffande finansrådets verksamhet avgiver styrelsen till Kungl. Finansdepartementet årliga redogörelser, till vilka styrelsen ber i detta sammanhang få hänvisa. Här må blott antecknas, att antalet till finansrådet (fr. o. m. hösten 1918, då rådet började sin verksamhet) remitterade ärenden utgjorde:

1918	153	1923	31	1928	126
1919	187	1924	115	1929	126
1920	155	1925	91	1930	161
1921	23	1926	53	1931	191
1922		1927	52	1932 (t. o. m. 1/9)	131

Medan således antalet remisser — med undantag för en mera tillfällig nedgång, för vilken finansrådet icke torde kunna göras ansvarigt — i sin helhet visat en tendens till stegring, har statens förutsatta medverkan till utgifterna sjunkit från högst 12,000 till lägst 2,000 kr., allt under det statsmakterna vid upprepade tillfällen uttalat sin tillfredsställelse med samarbetet.

Som skäl för ett fullständigt slopande av anslaget hava såväl statens organisationsnämnd som granskningsnämnden åberopat dels statsfinansiella skäl, dels den omständigheten, att anslagets borttagande icke kunde tänkas "i någon högre grad inverka på förbundets förmåga att alltjämt uppehålla sin gagnliga verksamhet". Om det gällde att bevilja anslag av statsmedel till stadsförbundets allmänna verksamhet, kunde nu refererade skäl anses hava ett visst fog för sig. Dock må i detta sammanhang erinras därom, att statsdepartementen och statens centrala verk, i en år från år stegrad omfattning, anlita förbundets medverkan för erhållande av uppgifter om förhållandena i ena eller andra avseendet i stadssamhällena. Det vidlyftiga utredningsarbete, som inom förbundet utföres, kommer också statens lagstiftande och administrerande verksamhet till godo. Stadssamhällenas utgifter för stadsförbundet bliva därigenom i icke så ringa utsträckning utgifter också för rena statsändamål. Det är styrelsen bekant, att andra ideella föreningar för liknande uppgifter

fått ersättning i ena eller andra formen av statsmedel. Med hänsyn bl. a. till vikten för en sammanslutning av stadsförbundets karaktär att stå obunden åt alla håll, har det emellertid ansetts själfvallet, att de till förbundet anslutna samhällena skulle själva finansiera verksamheten. Vad däremot finansrådet beträffar, ligga förhållandena som ovan visats helt annorlunda till. Även denna gren av verksamheten är naturligen avsedd att gagna de anslutna samhällena. Men på samma gång avsågs det att genom rådets tillkomst bereda Kungl. Finansdepartementet tillfälle att genom en smidig organisation och för en kostnad, som i förhållande till nyttan torde få anses vara mycket blygsam, vinna en förbättrad kontroll över den kommunala lånehushållningen. Frågan gäller enligt styrelsens mening icke en eventuell indragning av ett statsbidrag till en institution, som man finner kunna reda sig detta förutan, utan statens fortsatta utbetalande av sin andel i kostnaderna för det i samförstånd mellan staten och förbundet tillkomna finansrådet. Trots statsbidragets nedsättning till en sjättedel hava städerna för sin del lojalt fortsatt verksamheten. År 1931 uppgingo förbundets direkta utgifter för finansrådet till 8,197 kr. Utöver dessa direkta kostnader drabbas förbundet givetvis av indirekta sådana, då dess tjänstemän i rätt stor utsträckning anlitas för finansrådets och finansavdelningens arbete; därtill kommer andel i förbundets kostnader för lokaler och expedition, skrivmaterial etc. Som synes täcker ett statsbidrag på 2,000 kr. endast en ringa del av kostnaderna. Skulle rådets verksamhet nedläggas, torde ett bibehållande av den nuvarande lånekontrollens effektivitet påkalla nya kostnader på finansdepartementets stat.

En eventuell indragning av ifrågavarande statsbidrag inverkar emellertid icke enbart på förbundets ekonomi. Stadsförbundets uppgift är, som redan framhållits, att vara de anslutna samhällena till gagn och hjälp i olika avseenden. Det har icke alltid varit så lätt att övertyga de ledande männen i ett samhälle, vars lån avstyrkts eller tillstyrkts med en kortare amorteringstid än den begärda, att finansrådets speciella verksamhetsgren också den har en liknande uppgift. Rådets ställning, som påkallar en viss kontroll över förvaltningen i de till förbundet anslutna samhällena, förbundets principaler, är givetvis ägnad att framkalla vissa friktioner. Finansrådets strävan att verka för en sund kommunal lånepolitik underlättas utan tvivel, om rådets ställning av i viss mån "officiell" institution markeras genom statsbidrag. Skulle staten undandraga stadsförbundet detta stöd, torde ett fortsatt uppehållande av rådets verksamhet bliva lidande på denna besparingsåtgärd i en omfattning, som knappast torde stå i rimlig proportion till det utgiftsbelopp för staten, det här rör sig om. Icke minst med hänsyn till nu sist berörda synpunkt anser sig styrelsen böra underställa förbundets kongress, som på sin tid beslutat finansrådets inrättande, frågan om rådets fortsatta existens efter statsmakternas nya inställning till kostnadsfrågan. Då förbundets ordinarie kongress sammanträder först under nästa år, synes det vara så mycket rimligare, att statsbidraget under alla förhållanden finge utgå för ännu ett budgetår i avvaktan på kongressens ställningstagande.

Med hänvisning till vad ovan anförts vågar styrelsen hemställa, att nu utgående extra anslag till Svenska stadsförbundet måtte upptagas i riksstaten även för nästa budgetår.

Stockholm den 28 september 1932.

För Svenska stadsförbundets styrelse:

A. BORGSTRÖM,

Dess ordförande.

Henning Karlson.